

Groeten van Bavaria

Gerwense en Stiphoutse bos

Deze route voert je door het Gerwense en Stiphoutse bos, op het grensgebied van de gemeente Nuenen c.a., Laarbeek en Helmond. Een eeuw geleden was dit één groot onbewoond heidegebied. De namen Gerwense Heide, Geeneindse Heide en Molenheide verwijzen hier nog naar. Vanaf eind jaren '20 en begin jaren '30 in de vorige eeuw werd dit gebied ontgonnen en beplant met dennenbomen die voor de mijnen in Zuid-Limburg werden gebruikt. Nu is het beheer meer gericht op een gevarieerdere natuur door aanplant van loofbomen en in stand houden van open heidegebieden. In het wandelgebied is een aantal interessante landschapselementen te zien zoals stuifduinen, middeleeuwse wallen, een smeltwaterven uit de laatste ijstijd, oude grenspalen en het voormalige middeleeuwse Hof van Lieshout. Je loopt afwisselend door het bos, langs open heidevelden en tussen akkers door. Kortom een gevarieerde wandeling waar je ook nog eens veel van opsteekt!

Routebeschrijving

Afkortingen: L=links, R=rechts, RD=rechtdoor, lh=linkerhand, rh=rechterhand, gp=gele pijl, wkp=wandelknooppunt

1) Vanaf de parkeerplaats, met je rug naar de weg gekeerd, ga je RD op breed bospad met wit huis aan je rh. Tweede pad, bij groene slagboom, naar L, gp. Op ongelijke kruising, bij wkp 50, L aanhouden op pad direct langs het open heideveld (dit heb je dan aan je lh). Dit pad blijven volgen, langs wkp 1, en zijpaden negeren. Aan het einde van het heideveld, ter hoogte van picknicktafel, naar R op breed pad, gp. Na ongeveer 100 m, op kruising, naar L op smaller pad, gp.

2) Op kruising naar R, gp. Op grote kruising naar L, gp negeren. Een smal pad naar L negeren.

Aan je lh ligt het Kikkerven. Dit ven is net als andere vennen in dit gebied een overblijfsel uit de periode na de laatste ijstijd, zo'n 12.000 jaar geleden. Er was nauwelijks begroeiing en het klimaat werd warmer. Door de sterke wind waaide zand vanuit het Noordzeebekken over het halfbevoren land naar het noordoosten en sloeg neer. Het zand verwaaide vervolgens weer. Op plekken waar onder het opgewaaide zand leem in de bodem zat, bleef bij het warmer worden het water staan en zo ontstonden er de eerste natte laagten, de latere vennen. Sommige vennen zijn deels verland. Verlanding is een natuurlijk proces, maar doordat de vennen gedurende eeuwen werden ontveend door er turf uit te halen, stopte dit proces. In de loop van de 19e eeuw werd de kale vlakke, die vanaf de Middeleeuwen voor een belangrijk deel uit heide en stuifzand bestond, bebost. Het huidige onderhoud is gericht op het open houden van het gebied rondom het ven, waarbij jonge boomaanplant wordt verwijderd, zodat de heidebiotoop in stand wordt gehouden. Je kunt hier struik- en dopheide vinden, levende hagedis, poelkikker, alpenwatersalamander en veel soorten libellen. In het water groeit witte snavelbies en waterdrieblad. Ook kun je de vleesetende kleine zonnedaauw aantreffen.

Het brede pad langs het Kikkerven blijven volgen. Aan het einde van het ven, op kruising, RD richting groene slagboom. Na de slagboom op kruising RD op smal pad langs bordje 'Opengesteld'. Alsmar RD.

Hier zie je een oude betonnen grenspaal met daarop een G en een H. De letters verwijzen naar 'Gemeente Helmond'. In dit bosgebied vind je meer van dit soort grenspalen. De palen markeren (hoekpunten van) percelen die begin 20e eeuw door de gemeente Helmond zijn aangekocht op Nuenens en destijds Lieshouts en Stiphouts grondgebied. Waarom de gemeente Helmond toen zoveel grond kocht is niet helemaal duidelijk.

Bij houten slagboom RD op smal kronkelpaadje met een bouwkeet direct aan je rh. Pad maakt bocht naar L. Na een rij houten paaltjes breed zandpad oversteken en vervolgens weer door rij houten paaltjes. RD op smal pad langs de rand van het bos met aan je rh een open veld.

Aan je rh ligt boerderij 'Wiebiegenhof'. Wat de naam precies betekent is niet bekend. De boerderij lag aan de rand van de toenmalige Geeneindse Heide, een uitgestrekte boomloze vlakte. Eeuwenlang had de wind er vrij spel. Na de laatste ijstijd, zo'n 12.000 jaar geleden, ontstonden er de eerste natte laagten, de latere vennen. Een van deze laagten is de vlakbij gelegen Schapengracht.

Pad langs de bosrand blijven volgen tot een Y-splitsing bij een informatiebord. Hier R aanhouden.

Aan je rh ligt het langgerekte (nu droge) ven de 'Schapengracht'. De Schapengracht heeft ten opzichte van de andere vennen in dit gebied een afwijkende ontstaansgeschiedenis. Het is een restant van een oude smeltwatergeul (modderstroompje) ontstaan aan het einde van de laatste ijstijd. We praten over ca. 12.000 jaar geleden, toen bevroren grond en water langzaam opwarmde. Het ven staat in contact met kalkhoudend grondwater, waardoor dit gebied een bijzondere natuurwaarde heeft. De naam van het ven verwijst naar het vroeger gebruik ervan: drinkwater voor schapen. De term 'gracht' in de naam duidt niet op een vestingwerk maar op menselijke bewoning. Die was er: rond 1820 werd hier in opdracht van Jonker van der Brugghen van Croy een schapenhoeve met schuur en erf gebouwd, genaamd Wiebiegen- of Wiebugenhof. De hoeve heeft er tot het begin van de vorige eeuw gestaan. In 1911 werd de Wiebiegenhof door een brand verwoest. De puinresten zijn onder een lichte glooiing nog te zien. Er kwam een nieuwe boerderij op enkele honderden meters afstand van de oude hoeve.

Alsmar RD. Pad loopt op een gegeven moment door de velden door. Na groene slagboom naar R op breed zandpad. Twee paden naar L negeren en vrij kort daarop het eerste (wat onduidelijke) smalle paadje naar R nemen. Dit slingerende paadje buigt ruim voor een open veld scherp naar L. Het slingerend paadje langs de bosrand blijven volgen tot aan geasfalteerde weg (Lieshoutseweg).

R van het paadje staat weer een betonnen grenspaal.

Weg oversteken en RD op zandpad.

3) Na enige tijd zie je aan je rh een smal bosje. Halverwege dit bosje naar L. Dit smalle paadje blijven volgen tot breed zandpad. Deze oversteken en via een houten hekje RD op smal paadje. Het paadje maakt een bocht naar L. Aan het einde van dit paadje naar R op een breed bospad.

Het gebied links achter het prikkeldraad is van Bierbrouwerij Bavaria. Deze bierbrouwerij maakt sinds 1990 voor het productieproces gebruik van de hier aanwezige mineraalwaterbronnen in de bodem. Brouwerijen zijn sterk afhankelijk van veel water van zeer goede kwaliteit. Water is niet alleen het hoofdbestanddeel van bier, het is ook een belangrijke hulpbron bij heel wat processen bij het brouwen van bier, zoals reiniging van installaties, spoeling, koeling en stoomproductie. Voor een pintje bier van de tap is in totaal meer dan 75 liter water nodig.

Heikamp naar R negeren en meteen daarna naar L op een smal pad. Tussen rij palen door. Je passeert een bankje. Aan het einde van het pad tussen rij paaltjes door en RD op verharde weg.

Aan je rh zie je Brouwerij Bavaria liggen. De in Lieshout gelegen brouwerij is gebouwd in 1925 door de gebroeders Swinkels. Al vijf generaties terug begon de familie Swinkels met een brouwerij in een boerderijtje aan de Kerkdijk in Lieshout. Door de aanleg van het Wilhelminakanaal in 1923 kwamen er extra aan- en afvoerwegen waardoor het bedrijf flink kon uitgroeien.

Meteen op verharde weg 1e pad naar L en tussen de velden door.

De boerderij aan je rh hoort bij buurtschap 't Hof. Hier bevond zich het middeleeuwse kasteeltje 'Hof van Lieshout'. In de 11e eeuw heeft de eigenaar van dit domein er een kerk bij laten bouwen. Vanuit 't Hof van Lieshout is het dorp Lieshout ontstaan. Het dorp heeft zich daarna verplaatst naar de huidige plek iets verderop.

Aangekomen bij het bos zie je een wal begroeid met bomen. De wal maakt deel uit van een groter wallencomplex, dat bij het eerder genoemde middeleeuwse Hof van Lieshout hoorde. Naast 't Hof zelf, waren ook de akkers bij 't Hof omwald. Deze wal is daarvan een onderdeel. De datering kan teruggaan tot in de 12de eeuw.

Pad op de bosrand en langs het veld blijven volgen. Het pad langs het veld maakt een ruime bocht naar R. Na ca. 400 m., aan het einde van het veld, R aanhouden. Na wkp 85 naar L op een breed pad.

Je loopt hier op een eeuwenoude verbindingsweg van Nuenen naar Lieshout. Mogelijk was deze weg er al in de prehistorie. De wal aan je rh maakt onderdeel uit van een stuifzandrug en is waarschijnlijk op een natuurlijke manier ontstaan in de middeleeuwen door opstuivend zand.

Op Y-splitsing L aanhouden, gp. Je passeert een bankje met daarna een open veld aan je rh. Het brede pad blijven volgen en zijpaden negeren. Na ca. 350 m op kruising RD op Reigerlaan.

4) 1e pad L op Nachtegaallaan. Op kruising, op het einde van de afrastering aan je rh, RD. Einde pad (Nachtegaallaan) naar R op breed zandpad. Op kruising RD. Merellaan naar R negeren. Op kruising, bij een oude grenspaal met een witte kop, RD en tussen houten paaltjes door. Na picknicktafel naar R en het pad langs het heideveld blijven volgen. Zijpaden negeren. Na ca 1 km, bij wkp 50, naar R. Einde pad, bij metalen slagboom, naar R. Pad uitlopen. Je bent weer terug bij het begin van de wandeling.

Praktische informatie

Lengte van de wandeling

8 km

Startpunt

Onverharde parkeerplaats op kruising van Lieshoutseweg en Moorven bij bordje 'Moorven 4' (voor navigatie gebruik kruising Moorven en Lieshoutseweg, Gerwen).

Parkeren

Bij startpunt

Openbaar vervoer

Buurtbus 259 stopt vlak bij het startpunt. Uitstappen bij bushalte 'Gerwen, Bosweg'. Let op: de buurtbus rijdt niet in het weekend. Kijk voor de dienstregeling op www.bravo.info.

Horeca

Restaurant de 3 Gebroeders en Café de Stam in Gerwen.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50